

REKABET KURULU KARARI

Karar No : 53/384-44

Karar Tarihi : 19.2.1998

Toplantıya Katılan:

Üyeler : Prof.Dr.Tamer MÜFTÜOĞLU (II.Başkan), Aydın EMRE, Mehmet Zeki UZUN, Salih Zeki BENGÜ, Sadık KUTLU, Kemal EROL, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK.

Toplantıya Katılmayan Üyeler: Prof.Dr. Aydın AYAYDIN (Başkan) (görevli), Bahaddin ELÇİ (görevli), İsmet CANTÜRK (görevli).

Taraflar:

Başvuruda Bulunan: Elektrik Mühendisi Mehmet EROL
Atatürk Mah., Akgül İş Merkezi, No.15, Salihli/MANİSA

Muhatap: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)'ne bağlı Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi.
1337. Sok., No:16, K:8, Çankaya/İZMİR

Dosya Konusu: **Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde düzenlenen TUS puanı uygulaması.**

Olaylar: Manisa İli Salihli İlçesi'nde Serbest Elektrik Mühendisi olarak faaliyet gösteren şikayetçi Mehmet EROL'un, Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği'ne bağlı Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi tarafından kendisine yazılan 22.9.1997 tarih ve 1817 sayılı yazıda belirtilen TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 5.2'nci maddesine göre yapılan uygulamanın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırı olduğu hususundaki 21.10.1997 tarihli başvurusu üzerine; Rekabet Kurulu 10.12.1997 tarih ve 276-21 sayılı kararı ile, soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının saptanması bakımından aynı Kanun'un 40/1'inci maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar vermiştir.

Önaraştırma ile görevlendirilen Raportörler H.Çiğdem DEMİREL, Ali ILICAK ve Kemal Tahir SU tarafından düzenlenen 16.2.1998 tarih, D1/2/ÇD-98/3 sayılı Önaraştırma Raporu, 53 sayılı Kurul gündeminin 2'nci sırasında ele alınmıştır.

1-Şikayet Konusu

Şikayet Konusu TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 5.2'nci maddesi:

"TUS görevini üstlenecek bütün SMM'lere ilgili EMO Birimleri tarafından tespit edilen TUS Puanı verilir. TUS Puanı, yörede üretilen yapı alanı ve yöredeki SMM sayısına göre ilgili EMO Birimi tarafından belirlenecek ve TUS Puan takibi, ilgili EMO Birimi tarafından denetlenecektir. TUS Puan sınırı dolan SMM, ilgili EMO Birimi tarafından uygulanacak ve TUS Puanı'nda düşme olana kadar yeni TUS görevi verilmeyecektir. Ancak TUS görevi üstlenen SMM'nin TUS Puanı düşerse, düşen puan kadar TUS görevi verilecektir" şeklindedir.

Şikayetçi, bu hükme istinaden, her serbest çalışan elektrik mühendisinin 5000 m²'lik TUS hizmeti ile sınırlandırıldığını ve bu uygulamanın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un 1'nci Maddesi ile 4'üncü Maddesinin (b), (c) ve (d) bentlerine aykırı olduğunu iddia etmektedir.

2- a)Genel Bilgiler

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO); "7303 sayılı yasa, 66 ve 85 no'lu Kanun Hükmünde Kararnemelerle değişik 6235 sayılı yasa ile kurulan ve Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını yürütmeye yasal olarak yetkili, yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar ve mimarları örgütünde toplayan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) içindeki, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu"dur.

Oda "Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını yürütmeye yasal olarak yetkili, elektrik yüksek mühendisi, elektrik mühendisi ve bilgisayar mühendisi ile uzmanlıkları bunlara yakın olan diğer mühendislerden TMMOB Genel Kurulu Kararı ile Elektrik Mühendisleri Odasına girmeleri kabul edilen" üyelerden oluşmaktadır.

27.1.1954 tarihli ve 6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun verdiği yetkiler çerçevesinde kurulan Elektrik Mühendisleri Odası'nca hazırlanmış olan TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Serbest Müşavir Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği'nin 5.Maddesinde Elektrik Mühendisliği hizmetlerinden birini veya birkaçını, EMO'ya kayıt ve tescilini yaptırarak, ücreti karşılığında, kendi hesabına veya kamu kurum veya kuruluşları dışında bir gerçek - tüzel kişi hesabına ücretli, sözleşmeli, ortak v.b. bir bağlantı içinde yapan Elektrik Mühendisi Serbest Müşavir Mühendis (SMM) olarak tanımlanmaktadır.

Odanın başlıca amacı, Elektrik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendislerinin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırıcı ihtiyaçlarını karşılamak, kamu çıkarları ile uyumlu olarak üyelerinin standartlarını ve mesleki kaliteyi yükseltmeye çalışmak, profesyonel disiplini ve evrensel mühendislik ilkelerini koruyucu davranışlarda bulunmaktır.

b)Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği

Teknik uygulama sorumluluğu 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 28.Maddesinde "Fenni mesuller ve mesuliyetleri ile müteahhit sicilleri" başlığı altında düzenlenmiştir. Anılan maddede, "Yapının fenni mesuliyetini üzerine alan meslek mensupları yapıyı

ruhsat ve eklerine uygun olarak yaptırmaya, ruhsat ve eklerine aykırı yapılması halinde durumu üç iş günü içinde ruhsatı veren belediyeye veya valiliklere bildirmeye mecburdurlar...Yapının nev'ine, ehemmiyetine ve büyüklük derecesine göre proje ve eklerinin tanziminin ve inşaatın kontrolünün 38.Maddede belirtilen meslek mensuplarına yaptırılması mecburidir.” hükmü bulunmaktadır. Aynı Kanun'un 38.Maddesinde, “Yapıların, mimari, statik ve her türlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların uygulanmasıyla ilgili fenni mesuliyetleri, uzmanlık konularına ve ilgili kanunlara göre mühendisler, mimarlar ile görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle düzenlenecek olan fen adamları deruhte ederler” denilmektedir.

Anılan Kanun'un dolaylı atfı ve TMMOB Kanunu'nun verdiği yetkiyle düzenlenen TUS Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 3.Maddesinde Teknik Uygulama Sorumluluğu, “yapı ve tesislerin onaylı projelerine, İmar Yasa ve Yönetmeliklerine, teknik şartname ve kurallarına, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği'ne, hizmetin türüne ilişkin Türk Standartları ile Elektrik Mühendisleri Odası standart ve yönetmeliklerine uygun olarak üretilmesinden kamu adına ilgili kuruluş ve Oda'lara karşı üstlenilen sorumluluk” olarak tanımlanmıştır.

Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği dayanağını TMMOB EMO Tüzüğü'nden almaktadır. Hernekadar Anayasamızın 115'nci maddesi anlamında Bakanlar Kurulu'nca çıkarılan bir Tüzük değilse de, kanunla kurulmuş bir kamu meslek kuruluşu olarak Elektrik Mühendisleri Odası'nın kanunla verilmiş görevleri çerçevesinde iç düzenleme yapma yetkisi bulunmakta ve Tüzük bu çerçevede değerlendirilmektedir. Adı geçen Tüzüğün 5'inci maddesinde Oda'nın amaçları belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen Tüzük ve yönetmeliklerin, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Yasası'nın 2. Maddesinin (b) ve (c) bentlerinde yer alan;

“(b) Mühendis ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak;

(c) Meslek ve menfaatleriyle ilgili işlerde resmi makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı, normları, fenni şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki görüş ve düşünceleri ilgililere bildirmektir” hükümlerine dayanılarak yürürlüğe konulduğu anlaşılmaktadır.

EMO,TMMOB'a bağlı 6235 sayılı TMMOB kanunu ile kurulmuş, Kamu kurumu niteliğinde bir meslek teşekkülüdür.Hizmet üretilen SMM'ler 4054 sayılı Kanun kapsamında birer teşebbüs sayılırlar. Bu bakımdan,

SMM'lerin üye olduğu EMO, bir teşebbüs birliği olarak ve söz konusu tüzük ve yönetmelikler ise teşebbüs birliği kararı olarak nitelendirilmektedir.

Salihli'de 6 Elektrik Mühendisi imzaladıkları 1.1.1997 tarihli protokolle TUS puan uygulaması başlatmışlardır. Salihli'de iş hacminin fazla olmaması, iş sahiplerinin daha çok tanıdıkları elektrik mühendisleriyle çalışmalarını sonucu elektrik mühendislerinin tahsilat yapamama, geç tahsilat yapma gibi sıkıntılarla karşılaşmaları sonucu, bu sorunlarına çözüm bulma amacıyla 6 elektrik mühendisi ortaklaşa karar ile 5000 m² sınırlaması getiren bir protokol yapmışlardır.

TUS puanı ilk dolan şikayetçi Mehmet EROL iş almaya devam etmiş, ancak projelerinin EMO Salihli Şubesinde onaylanmadığını iddia etmiştir.

EMO İzmir Şubesi'nce Mehmet EROL'a gönderilen 27.8.1997 tarih ve 1686 sayılı yazıda;

"Elektrik Mühendisi olarak 1.1.1997 tarihli şahsınızın da imzaladığı ortak protokol yürürlükte iken gerek bu protokole gerekse anılan projeleri imzalayıp İnşaat Mühendisi Yaşar TEKELİ'ye vererek Şubemizle muhatap edilmesi Mühendislik etiğine ve mesleki denetim esaslarına aykırıdır" denilmektedir.

İmzaladıkları protokole uyup uymama konusundaki ihtilaf bir süre devam etmiş ve sonuçta protokol iptal edilerek Salihli'de TUS puan uygulamasına son verilmiştir.

Önaraştırma yapmakla görevlendirilen Raportörler:

-Manisa ili Salihli İlçesindeki serbest Müşavir Mühendislerin imzaladıkları protokolden çekildikleri, dolayısıyla TUS puanı sınırlaması uygulamasına son verdikleri, bu nedenle Salihli ilçesinde rekabet kurallarının ihlal edilip edilmediği gerekçesiyle bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı,

-TUS Uygulaması Esasları Yönetmeliği'nin TUS puanı sınırlaması uygulamasına dayanak oluşturan 5.2 Maddesinin rekabet kurallarına aykırı olduğu ancak, yukarıda da belirtildiği gibi bu uygulamanın esas itibarıyla kamu yararına olması nedeniyle Elektrik Mühendisleri Odası hakkında adı geçen Yönetmeliğin ilgili 5.2 Maddesine yönelik bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı belirtilmektedir.

Değerlendirme:

a)Şikayet konusu olan Manisa ili Salihli ilçesindeki puan sınırlaması uygulamasının mühendislerin kendi aralarında yapmış oldukları protokolün fiilen ortadan kalkması nedeniyle, artık geçerli olmadığı, buna bağlı olarak EMO Salihli İlçe Temsilciliği'nin şikayetçi Mehmet EROL'un projelerini onaylamaması durumunun da sona ermesi karşısında ve olayın Salihli gibi 4054 sayılı Kanun'un uygulaması bakımından oldukça küçük bir bölgede gerçekleşmiş olması, dolayısıyla ilgili hizmet piyasasında rekabetin önemli ölçüde sınırlanmadığı hususu da dikkate alınarak Salihli ilçesinde TUS puanı uygulayarak rekabetin ihlal edildiğine ilişkin şikayet konusu hakkında Salihli ilçesi özelinde bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

b)Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 5.2 Maddesi uyarınca SMM'lere ilgili EMO birimleri tarafından TUS puanı belirlenmesi, rekabet kurallarıyla çelişiyor olmasına rağmen, bu yönetmelik dayanağını TMMOB, EMO Tüzüğü'nden almaktadır.

Adı geçen tüzüğün,

-5.Maddesinde Oda'nın amaçları şöyle sıralanmıştır: Günün gereklerine, koşullarına ve olanaklarına uygun olarak üyelerinin sorunlarını çözmek için

çalışmak, mesleğin üye, toplum, ülke yararlarına göre uygulanması ve geliştirilmesi için gerekli çabaları göstermek.....(5.01), üyelerinin hak ve yetkilerini korumak, üyeler arasında dayanışmayı sağlamak, haksız rekabeti önlemek için gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak (5.04),

-7.maddesinde üyelerin görev ve sorumlulukları olarak TMMOB Yasası, ilgili yasalar ve Birlik Tüzüğü, Oda Tüzüğü ve diğer yönetmeliklerin öngördüğü tüzüklere uyması (7.01), Oda ve Birlik bünyesinde mesleki ahlak, davranış ve ilkelere uyması (7.02) ve mühendis topluluğunun onuruna aykırı biçimde davranışlarda bulunmaması ve haksız rekabet yapmaması (7.05) sayılmıştır.

Yukarıda yer verilen Tüzük ve Yönetmelikler, bu kararımızın 2-b maddesinde belirtilen 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimmar Odaları Birliği (TMMOB) Yasası'nın 2.Maddesinin (b) ve (c) bentlerinde yer alan hükümlere dayanarak yürürlüğe konulmuştur.

Ayrıca, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 5.2'ci Maddesinin, yapıların elektrik tesisatının kamu güvenliği ve sağlığı açısından taşıdığı önem ve kar amacıyla yapabileceğinden fazla kontrollük hizmetinin üstlenilmesiyle ortaya çıkabilecek yaşamsal önemdeki sorunlara meydan vermemek için kamu yararına getirilen bir hüküm olduğu düşünülmektedir.

Yönetmeliğin 5.2 Maddesinin, EMO tarafından kamu yararına ve ayrıca 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun Hükümlerine uygun olarak düzenlenmesi mümkün görünmektedir.

Bu bakımdan, EMO tarafından yapılacak düzenlemelerin 4054 sayılı Kanun'a aykırı olması halinde soruşturma açılabileceği tabii olmakla beraber, sadece mevcut Yönetmelik hükmüne istinaden soruşturma açılmasına bu aşamada gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

KARAR

Yukarıda açıklanan nedenlerle,

1-Bir protokole dayanılarak başlatılan TUS puan uygulamasına son verilmiş olması nedeniyle Salihli ilçesi özelinde soruşturma açılmamasına,

2-EMO Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 5.2'nci Maddesine dayanılarak (her bir EMO birimince getirilecek uygulama esasları hakkında soruşturma yapma hakkı saklı olmak üzere) soruşturma açılmamasına, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.